

Fr. Palacký.

(Ob stoletnici njegovega rojstva napisal dr. Fr. Vidic.)

Kollár, Šafařík, Palacký! V malo letih smo slavili zapored stoletnice treh znamenitih mož, ki so vsaki po svoje dvignili narod češki iz mrtvila ter mu pokazali pot do razvoja in boljše bodočnosti.

Po bitki na Beli gori je propadalo češko narodno življenje, in to propast je še zlasti pospešila nesrečna tridesetletna vojna. Toda svobodne naredbe prosvetljene dobe, ki so razširile med avstrijskimi narodi toliko dotlej vezanih sil, so zbudile tudi slovaške protestante, in ti so tedaj podarili jadnemu narodu češkemu genialne in prezaslužne može: Kollarja, Šafaříka in Palackega.

Pesniki in učenjaki, kakor Dobrovský, Čelakovský, Jungmann in drugi so pomagali slovstvu in jeziku do veljave. A narodi, ki so se po valovih francoske revolucije povzpeli do samostalnosti in jasnega spoznavanja svojih smotrov, so živo želeli obuditi spomine in ideale srečnejših minolih časov ter so začeli zasledovati slavno svojo preteklost. Zato jim je postala zgodovina, ki je posredovala med žalostno sedanjostnjo in lepšo minolostjo, prva in najvažnejša veda. Tudi češka zgodovina, ki hrani v svoji davnini toliko nevenljive slave, je čakala svojega spasitelja, ki jo je obudil k novemu življenju. Ta buditelj češkega naroda in njegove stare slave je bil Palacký. To je bil mož izredno bistrega in kritičnega duha, neumorne marljivosti; a poleg tega ga je navdajala nepopisna navdušenost in ljubezen do naroda in domovine. Spričo navedenih lastnosti je postal pravi organizator prosvetnih teženj in smotrov svojega naroda, tako da ga je le-ta po vsi pravici imenoval »svojega očeta«.

Palacký se je rodil dne 14. junija 1798. l. v Hodslavicah, neki vasi na Moravskem. Njegov oče, protestantovski učitelj, ga je poslal l. 1809. v Trenčín v šolo, kjer je veliko čital in postal fanatičen protestant; l. 1812. pa je prišel na licej v Požun. Za češčino se v tem času ni posebno brigal, niti ga ni navdajal pravi narodni čut. Potujoč nekoč v Požun, je moral ostati v Trenčínu; tu mu je njegov nekdanji gospodar pokazal tedanje češke literarne proizvode, ker jih ni povsem razumel. A tudi Palacký mu ni mogel pomagati; to ga je silno razjezilo, tako da se je strastno poprijel češčine ter krenil pozneje sam na pisateljsko polje.

Palacký sam je razložil v »Doslovu« k »Radhostu« svoje literarno delovanje na tri dobe; prva mu sega od l. 1817. do 1823., ko se je samostojno bavil s filozofskimi in estetiškimi deli; v drugi dobi od 1823. l. do 1848. l. se je posvetil izključno zgodovinopisju; v tretji dobi, t. j. od 1848. l. pa do smrti pa je zašel na politično polje.

Palacký je hotel postati pesnik; čital je Klopstocka, prevajal Kleistov »Frühling« in zlagal elegije. Tudi Vukove narodne pesmi je dobil v roke; zato je tudi sam zbiral v počitnicah narodne pesmi in drugo narodno blago. A kmalu je spoznal, da pesništvo ni njegovo torišče, in zato mu je sklenil dati slovo ter se posvetiti znanstvu, dasi za to ni imel dovolj temeljitih študij. Pesniško delovanje je završil s spisom »Počátkové českého básnictví«, katere je izdal skupno s Šafaříkom. Ta spis je provzročil pravo revolucijo na češkem literarnem polju; v njem sta razodela Palacký in Šafařík nazore, katerih sta se bila navzela od Klopstocka in Herderja. Tožila pa sta že v tem pesniškem delu, da Čehi nimajo nič znanstvene literature, in zato sta sama krenila na to pot.

Kot domači učitelj v aristokraških družinah se je učil Palacký estetike, logike in metafizike po Kantovem sistemu. Ko se je preselil s svojimi gojenci na Dunaj, je spoznal Dobrovskega in Kopitarja.

V Jeni sta v ti dobi študirala tudi dva Slovaka, Jan Benedikti in Kollár. Vračajoč se l. 1819. domov, sta se ustavila za nekaj dni v Pressburgu ter se tu sestala s Palackým in mu vcepljala nazore, katerih sta se bila sama navzela v Jeni. Palackemu je bila zgodovina že poprej draga in mila, in takoj po svojem prihodu v Pressburg si je kupil Pelclovo »Novo kroniko češko« ter se kot potomec čeških bratov v prvi vrsti zanimal za husitovsko dobo; sedaj se je seveda navdušil za to vedo še bolj, ko sta mu Benedikti in Kollár razkladala njeno važnost in imenitnost. In res se je po tem sestanku v Palackem zvršil imeniten preobrat, katerega je priznal tudi sam, češ, da je šele izza tega časa začel zgodovino opazovati z višjega stališča ter čitati knjige, nanašajoče se na zgodovino in politiko, med drugimi Ludnove in Woltmannov »Inbegriff der Geschichte Böhmens«. Zato je sklenil spisati tudi sam za Čeha občno zgodovino, in nekoliko dni pozneje je pisal, da si postavlja za smoter svojega življenja pragmatično zgodovino češke zemlje, kličeč: »O by mi požehnal Bůh shůry, abych život svůj vlasteneckému snažení tomuto posvětili mohl; aby skutečnil ve mně onen ideál spisovatele a vlastence, ježž ustavičně nosím v prsou svých«.

Za svoj načrt se je Palacký resno pripravljaj, in njegove študije so tako napredovale, da je že l. 1820. začel pisati razpravo »o zgodovini in zgodovinoписju«, katere pa menda ni dokončal. Iz l. 1822. se nam je ohranil pregled češke literarne zgodovine; zanimiva je njegova sodba, da nedostaje češkemu slovstvu narodnega kolorita, ki bi mu dal samostojnost in individualnost, češ, da Čehi so se pač vedno kazali prav mnogokrat učenjake in domoljube, toda redkokdaj — Čehe. Zavračal je tudi porogljivo očitaje nasprotnikov, češ, da hoče tak »narodič« razviti svoj jezik do sposobnosti znanstvenega organa; kajti — je klical Palacký klevetnikom češkega naroda — tudi češki jezik je sposoben za visoko stopinjo znanstvene kulture.

L. 1823. je obiskal Palacký Prago, da bi tu proučil vire in spomenike za zgodovino husitovske dobe. Takoj drugi dan ga je peljal Jungmann k Dobrovskemu, »k božjemu patrijarhu«, s katerim se je bil Palacký že l. 1821. seznanil. Palacký je odslej često zahajal k Dobrovskemu, in ti poseti so bili zanj velike važnosti; Palacký se je namreč pri Dobrovskem učil čitati stare listine, se učil paleografije, diplomatike in historiške kritike. Dobrovský pa ga je v tem času določil za češkega historiografa; seznanil ga je z izbornim poznavateljem češke zgodovine, z grofom Fr. Sternbergom. — Tedaj je menil Hormayr izdati »Taschenbuch für vaterländische Geschichte«, v katerem naj bi izšel tudi rodopis grofov Sternbergov. In to delo so izročili Palackemu, ki je svojo nalogo na splošno zadovoljnost rešil ter prišel tako v ožjo dotiko z izobraženim aristokratom. Pri tem pa je dobil Palacký tudi priliko, da je praktično uporabljal to, kar se je bil naučil od Dobrovskega; delal je po arhivih ter spoznaval njih zaklade.

Nekega večera (20. dec. 1825) so si prišli navzkriž pri grofu Fr. Sternbergu mlajši in starejši s svojimi nazori. Grof P. Sternberg je tožil o brezbriznosti občinstva; Palacký mu je pritrjeval in pri tem prijemal Dobrovskega, ker ni spisal nič češkega. Ko je Dobrovský ugovarjal, naj se o znanstvenih predmetih ne piše češko, je vzkipeł Palacký, češ, da bi češki narod moral kmalu poginiti, ako bi vsi tako mislili in delali, ter je vzkliknil: »Jaz pa, če bi bil tudi ciganskega rodu in tudi zadnji njegov potomec, bi smatral za svojo dolžnost storiti vse, du mu ostane vsaj časten spomin v zgodovini človeštva«. Fr. Sternberg je potegnil s Palackim, in Gašper Sternberg je takoj pri slovesu zahteval predloge glede muzealnih časopisov, ki se naj ustanovita. Palackemu so poverili izdajanje starih letopisov

čeških; v ta namen so mu bili odprti vsi arhivi, in l. 1826. so res začeli izdajati »Časopis češkega muzeja«, Palackega pa so imenovali za njegovega urednika. S tem so Palackega za vselej pridobili Čehom in češki zgodovini, in uredništvo »Muzejnika« ga je pomaknilo v središče literarnega življenja češkega.

(Dalje prihodnjič.)

Stari Kiš.

Stari Kiš sedi
Sredi izbe svoje,
Gladi mačico
In poje:

»Jaz sem te spoznal
Po beli dlačici,
Jaz sem te spoznal
Po tvoji nežni tačici.

Tvoja mati
— Bog ji greh oprosti —
Če je greh bil — zanj
Je trpela dosti.

Pa so rekli,
Da me nima rada,
Ko mi je ušla — a kaj!
Ni-li to navada?
Jaz sem star bil,
Ona lepa, mlada.

Norca so se delali,
A jaz sem plakal,
Vendar sem jo ljubil!
In sem čakal, čakal.

In sem čakal, čakal . . .
Ne zaman:
Kako si upadla, blede,
In pogled solzan! . . .

In zdravniki
Ji zdravila dajejo;
Ko odhajajo,
Z glavo majejo.

Dete krasno
Porodila je —
Meni v srce zora
Zasvetila je . . .

Le zvonite! Le zvonite . . .
Z vsemi: »tinka — tonka — tinka!«
Ženko mojo pokopljite —
Saj imam še sinka!

Pa skrivaj so šepetali,
Sinček moj,
Ha — neumnost — da jaz nisem
Oče tvoj.

Potlej, da umrl si,
Mi dejali so,
Krsto — ha ha! — prazno
Pokopali so.

Jaz pa od pogreba
Sem prišel,
Ti na pragu mojem
Si sedel.

In jaz sem te spoznal
Po beli dlačici,
In jaz sem te spoznal
Po tvoji nežni tačici!«

Aleksij Nikolajev.

Fr. Palacký.

(Ob stoletnici njegovega rojstva napisal dr. Fr. Vidic.)

(Konec.)

uzejski časopis je izhajal v obeh jezikih, v češkem in nemškem. Palacký je o novem društvu izrekel sodbo polno navdušenja za narod in domovino: društvo bodi nositelj narodne prosvete, in zgodovina bodi Čehom zrcalo prave vzorne narodnosti. — Češka izdaja je dobila naslov »Časopis společnosti vlasteneckého Museum v Čechach«.

Nemška izdaja, mesečnik, ni uspevala, ker ni imela dovolj naročnikov; zlasti na Nemškem so se malo brigali zanjo — bilo je tam samo 6 naročnikov! — kakor so Nemci sploh prezirali vse, kar je izšlo pod avstrijsko cenzuro. Nemška izdaja se je torej prelevila v »Jahrbücher des böhm. Museums« (1830); a niti ta izprememba, niti navdušeni članek, katerega je sam Goethe na prošnjo grofa G. Sternberga priobčil v prvem njih letniku (v berlinskih »Jahrbücher für wissenschaftliche Kritik«), nista mnogo pomagala, in že drugo leto je nemška izdaja zaspala.

Tembolj pa je napredovala češka izdaja, katero je Palacký previdno in izborno urejeval. Začel se je ogibati diletantizma v znanstvu, češ, vse, kar se priobči, bodi dovršeno in dobro. Seveda si je s svojimi iskrenimi nameni nakopal tudi mnogo bridkosti. — Zanimanje za češki jezik, za njegov razvoj in napredek mu je provzročilo razne jezičarske boje; nekateri so zahtevali, naj se piše knjižna češčina 16. stoletja, drugi pa so zopet preplavljali jezik z neologizmi. Tem neprilikam so se pridružile razne črkarske vojne, tako da se je Čehom godilo nekako tako kakor nam. Uredništvo torej ni bilo lahka stvar; treba je bilo na tem mestu moža krepke volje, izredne zmožnosti in pa priznane veljave, da bi spravil literarne sile v pravi tir. In Palacký je bil tak mož; opetovano (1827. in 1832. l.) je povzdignil svoj glas ter pozival svoje rojake od nepotrebnih in malenkostnih preprirov na resno delo, rekoč: »Izkušali smo staro Češko vvesti v novo Evropo in le-to v oni udomačiti«.

Ker se je Palacký protivil malenkostnim polemikam in mu je bilo le do resnega, stvarnega dela, se je mnogim zameril, in celo sotrudnikov mu je začelo nedostajati; bilo jih je sicer mnogo, a

uprli so se uredniku — Palackemu — med njimi celo: Jungmann, kateremu se je bil Palacký zameril, ker ni priobčil njegovega napada na starega prof. Nejedlega; Kollár je bil užaljen, ker Palacký ni maral sprejeti njegovih diletantovskih filoloških razprav in se mu je celo drznil popravljati njegove stihe i. t. d.; Čelakovskemu pa itak ni bil Palacký nikdar simpatičen. Tako se je zgodilo, da je moral II. in III. letnik spisati Palacký skoro sam. Toda vztrajal je, in prav to mu je zopet pridobilo ugled in zaupanje; zmagali so njegovi nazori, in sotrudniki so se zopet vračali. In prav Palackega zasluga je bila, da so ostali najznamenitejši slovstveniki v Pragi, in da se je tu koncentrovalo znanstveno delovanje. Ko se je Šafařík naveličal življenja v Novem Sadu, ga je Palacký l. 1833. zvalil v Prago s tem, da mu je preskrbel po denarnih zbirkah med aristokrati gotovo plačo, dokler ne bi dobil druge stalne službe, in sprejel ga je v Pragi kakor Mesijo! . . .

Dasi je osnoval Palacký l. 1826. in 1837. jako obširen program za muzejski časopis, mu vendar to še ni bilo dovolj; začel je misliti na ustanovitev kake akademije ali slične znanstveno-literarne družbe. Obenem se mu je porodil že leta 1829. načrt za češko znanstveno enciklopedijo; kajti uverjen je bil, da treba širiti omiko tudi med narodne mase. Nabral je bil res že 28 sotrudnikov, razdelil uredništvo posameznih strok, a to podjetje se je vsakokrat izjalovilo, dasi se je Palacký vedno in vedno zanje ogreval ter ga je (l. 1832.) nazval »življensko narodno vprašanje«. Šele Riegrov »Slovník Naučný« (1860—1874) je obistinil Palackega načrte.

Muzejski časopis je priobčeval sicer znanstvene spise vseh strok, vendar je Palacký obračal svojo pozornost vedno bolj na zgodovino. Tačas so češki stanovi potrebovali in iskali moža, ki bi nadaljeval Pubičkove »Chronologische Geschichte Böhmens«, ter so l. 1827. poverili to delo Palackemu; l. 1831. pa so mu naročili, naj spiše češko zgodovino v 4—5 zvezkih, za kar da bo dobival 1000 gld. letne plače. Cesar Franc sicer ni potrdil njegovega imenovanja za deželnega zgodovinopisca, ker ni hotel, da bi bil protestant uradni zgodovinar, a Palacký je dejansko ta posel opravljal že od l. 1831, dasi je bil potrjen šele l. 1839.

Tako je dosegel smoter, o katerem je pred leti sanjal v Pressburgu. In bil je povsem na svojem mestu! Narodno navdušenje, veselje in ljubezen do domoljubnega dela, njegova vztrajnost, temeljita znanstvena izobrazba, kritična žila in bister razum — vse te lastnosti so dičile Palackega ter ga usposobljale kakor nalašč za tako delo;

saj je gojil vedno tako idealne misli o zgodovini ter verno spoštoval zvanje zgodovinopisčeveo. »Historik ima visoke in velike dolžnosti, ki mu morajo biti tako' svete, kakor profesorju dogmatike ali inkvizitorju svoje«. — Tako se je nekoč razjezil nad cenzorjem, ko mu je hotel popravljati Husa, češ, v zgodovini naj se ne zasledujejo nika-kršni stranski nameni, in pisati treba zgolj resnico.

In Palacký je bil res vesten historik; iskal je virov po domačih in tujih arhivih ter spravil toliko zgodovinskega gradiva na dan, da se mu je čuditi. Opravil je delo, katero bi bilo drugod, kakor je sam dejal, naloga cele akademije. Objavil je dolgo vrsto znamenitih virov in spomenikov, n. pr. »Libri confirmationum« i. t. d. Najdbe v vatikanskem in v drugih italskih arhivih je registroval v posebnem spisu »Literarische Reise nach Italien« (1838); stare kronike češke je kritikoval v spisu »Würdigung der alten böhmischen Geschichtschreiber« (1830). Našteti bi se dalo še mnogo manjših del in publikacij, ki jih je izšlo nekaj v muzejskem časopisu, nekaj pa drugod; z njimi si je utiral pot za svoje najznamenitejše delo.

Konec l. 1832. je začel pisati prvi del nemško pisane zgodovine, ki naj bi obsegala v 5. zv. češko zgodovino do najnovejše dobe, do l. 1836. (l. 1839. in l. 1842. je izšel drugi del in l. 1845. prvi zvezek tretjega dela, obsegajoč husitovsko dobo). Pri tem je imel Palacký hude boje s cenzuro, ki mu je nagajala pri karakteristiki Husovi in Jeronima Praškega in mu ni pustila slikati popačenosti duhovščine v 14. stoletju. V ti dobi pa je začel — in sicer v Italiji! — spisovati tudi prvi del svoje zgodovine v češkem jeziku, ki se pa ni mnogo razlikoval od nemške izdaje. Od l. 1845. do l. 1848. je proučeval češko krajepisje ter kot plod svojih študij izdal »Popis kralovství Českého« (1848). Spomladi l. 1848. pa je izšel tudi 1. del »Dějin« v češkem jeziku — petindvajset let po njegovem prihodu v Prago! Spoznal je, da mu dela ne bode možno dovesti dalje nego do l. 1820., in postavil si je za mejo leto 1826., hoteč, če bi bilo še kaj časa, obdelati na novo in temeljiteje starejši del. Poleg glavnega dela je izdal še nekaj manjših v »českem arhivu«, in v izdajah dunajske akademije i. t. d. Konec svojega življenja je izdal tudi svoje drobne spise: »Radhost« (v češkem jeziku, l. 1871.—1874.) in nemške »Gedenblätter« (1874) in obrambo svojega delovanja v spisu »Zur böhmischen Geschichtsschreibung« (1871).

Palacký v svoji zgodovini ni samo suho, kronološko našteval zgodovinskih dogodkov in dejanj, temveč jih je pragmatički pojasnjeval, razlagal in vezal ter jih prepletal s svojo filozofijo in svojimi

idejami, tako da je njegovo delo jasno zrcalo duševnega in kulturnega napredka češkega naroda, kateremu kaže pravo sliko njegove preteklosti, a obenem tudi pot do boljše bodočnosti. In to je največja zasluga Palackega, da je s svojim delom vcepil Čehom zavest, kaj so, in kaj naj postanejo.

S tega stališča je Palackega izborno ocenil sloviti prof. dr. Masaryk v članku »Franz Palacký als Geschichtsphilosoph und als Politiker«, ki ga je priobčila dunajska smotra »Zeit« (z dne 18. junija t. l.) in v prevodu tudi »Nova doba«. Masaryk je razložil Palackega idejo o češkem narodu in o avstrijski državi. S tem, da si je Palacký izkušal posamezne zgodovinske dogodke pragmatički tolmačiti, si je iz zgodovine češkega naroda ustanovil svoj narodni program — na podlagi zgodovinsko-filozofskih teorij.

V predgovoru k zadnji knjigi svoje zgodovine je razložil Palacký glavni smoter in namen svojega podjetja. Hotel je popraviti sodbo katoliške reakcije o preteklosti češkega naroda! Protireformatorji so namreč označili češko reformacijo kot blodnjo, katere naj bi narod bilo sram. Palacký pa je dokazal, da je to zgodovinska laž, da je bila češka reformacija največjega pomena za duševni razvoj češkega naroda; dognal je, da je bilo reformacijsko gibanje, katero je bil provzročil Hus, in ki je doseglo svoj višek v zvezi čeških bratov, svetovno-zgodovinskega pomena; da je s tem pojavom valovanje svetovne zgodovine doseglo svoj vrhunec — svojo plimo — a protireformacija je bila oseka — prava zgodovinska krivica in nazadovanje. Prvotno, preprosto krščanstvo — je dokazoval Palacký — bi bilo človeštvu povsem zadoščalo, a srednjeveška cerkev da ga je pokvarila, češ, da je nauke Kristove prestrojila v zamotane, svobodnemu umu nasprotujoče dogme. In zato se je naposled odcepil del cerkve — protestantizem — a to veliko delo je učinek češke reformacije. Res se je sicer krščanstvo razdvojilo spričo husitovskega in po njem provzročene protestantskega gibanja, toda tudi ozdravelo je po tem gibanju. Temu dualizmu podtika Palacký dva principa: Katoličanstvo mu je vera v avtoriteto, protestantizem pa vera svobodnega razuma; reformaciji pripisuje zato tudi večjo popolnost, češ, da sloni na morali, ne na dogmah . . .

Palackega zgodovina se končuje z bitko pri Mohaču (1526); dalje je ni razvil, ker je bil prepričan, da bode narodu zadoščala slika najsijajnejše in najznamenitejše dobe ter ga navduševala k nadaljnjemu napredovanju. Po bitki pri Mohaču (1526) se je združila Češka z Avstrijo, in posledica te združitve je bila, da so začeli za-

tirati češko reformacijo. In tu je bil zopet Palacký s svojo zgodovino kaŕipot, kaŕoĉ na nasprotje med katoliĉanstvom in protestantovstvom, nasprotje med reformacijo in protireformacijo, med politiĉno samostojnostjo in odvisnostjo, ĉeŕ, da baŕ v tem nasprotju je kal ĉeškega preporoda!

To navidezno zagonetko je reŕil Palacký s pomoĉjo nemŕke filozofije in zlasti verske filozofije Kantove, pri katerem temelji vera tudi na morali; sprejel je tudi Herderjeve humanitetne ideje, in baŕ tu je naŕel spravo vseh nasprotij, ĉeŕ, da v humanizmu 18. stol. se pojavlja zopet staroĉeŕska ideja, ki je v ti novi obliki pred vsem etiŕskega in narodnega pomena; sedanji ĉeŕski »preporod« da ni niĉ drugega nego obnovitev reformacijskega gibanja, tembolj ker so bili najznamenitejŕi »preporodniki« — Kollár, ŕafaŕik, Palacký — protestantje.

To je bila Palackeĝa zgodovinska filozofija, in na nji je slonel tudi njegov politiĉni program, ki ga je skoz in skoz prevevala ideja humanizma. Kot politiŕski vodja je nastopil l. 1848. in je ostal do svoje smrti. Zgodovinar in filozof pa — politiŕski vodja!

ŕe Herder je spojil idejo humanizma z narodnostjo; njegovi ĉeŕski uĉenci pa so pridruŕili tema idejama ŕe politiko, ker je bil tedaj baŕ narodno-politiŕski moment najveĉjega pomena in se je v njem koncentroval sploh ves preporod. Na humanitetnih idejah je torej Palacký zgradil svoj narodno-politiŕski program, dokazujoĉ, da se baŕ humanizem ne bori samo za pravice posameznikov, temveĉ tudi za pravice narodov, in da baŕ humanizem zahteva narodno enakopravnost. Ta pa ni seveda moŕna na stari centraliŕski podlagi, in zato je bila federacija Palackemu drŕavnopravni ideal; federalizem je torej znak njegovega programa, katerega je sicer v teku let razliĉno izraŕal, a vodilna ideja mu je bila vedno ista. L. 1848. mu je bil federalizem povsem naroden, l. 1865. se je v razpravi »Idee des Staates Oesterreich« potegoval za zgodovinsko-politiŕsko individualnost, bojeĉ se dualizma, ker Nemcem in Madjarom ni zaupal, in 1872. l. je bolj naglaŕal slovansko staliŕĉe; dosleden pa je ostal v tem, da se je vedno protivil vsakrŕnemu nasilnemu centralizovanju . . .

Tako je razjasnil Massaryk Palackeĝa zgodovinsko in politiĉno filozofijo. »Prava njegova zasluga je, da je svetovno-zgodovinski pomen ĉeškega razvoja pojasnil zgodovinski in zgodovinsko-filozofski, da je zgradil most iz preteklosti v sedanjost, da je spojil sedanjost s preteklostjo.«

Vpliv češke zgodovine Palackega je bil vsestranski. Ker je bil sam navdušen Čeh in iz vseh njegovih spisov žehti vroča ljubezen do naroda, domovine, zato so tudi povsod njegova dela budila narodno zavest. Često je dal Palacký duška svojemu narodnemu čuvstvu in tudi v pisanju do frankfurtskega parlamenta je izrekel moške besede: »Jaz sem Čeh rodu slovanskega in z vsemi skromnimi silami, ki jih imam, in ki jih premorem, sem se posvetil povsem in na veke službi svojega naroda«.

Tega moža spomin so Čehi dostojno slavili v Pragi od 17. do 22. junija, veličastno, dostojno takega moža, in vsi slovanski narodi so poslali svoje najboljše zastopnike — najimenitnejše znanstvenike in politike. Postavili so mu spomenik v »Pantheonu« velikega narodnega muzeja, v kratkem po se bode tudi na javnem prostoru dvigal njegov kip, znak hvaležnosti češkega naroda. Vse to pa dela čast tudi češkemu narodu samemu, ker je pokazal, da ve ceniti svoje velmože.

A še častnejše so zvršili Čehi na drugem polju svojo dolžnost. Ob omenjenem slavju je namreč izšlo nešteto razprav, člankov, brošuric, knjig in zbornikov, v katerih so pretresali Palackega ideje ter jih širili med narodno maso. In to je po mojih mislih najprijateljnejša proslavitev manov velikega Palackega. Seznanjati narod z idejami njegovih velikih mož in delati v njih smislu, to je naloga potomcev!

LISTEK.

Koseskega slavnost. Ni ga zlepa glede na našo slovstveno zgodovino znamenitejšega kraja, nego je prijazna brdska okolica na Gorenjskem; ondi je v lepi Vrbi zagledal luč sveta originalni pesnik in učenjak dr. Jakob Župan; na slikovitem Brdu je tekla zibel našemu ljubljencu Janku Kersniku; prijazne Spodnje Koseze pa so nam rodile pesnika, buditelja in dramitelja Ivana Vesela Koseskega, čigar spomin se je ondod letos slavil. Dne 12. kimavca t. l. poteče sto let izza njegovega rojstva. Da se dostojno proslavi ta imenitna stoletnica, so napravili njegovi rojaki in častivci prelepo slavnost, ki se je vršila v rodni pesnikovi vasi, v Spodnjih Kosezah, 14. dan m. m.

Ob desetih dopoldne je bila služba božja v domači cerkvi, kjer je navdušeno propovedoval prof. Tomo Zupan in v vznesenem govoru postavil mladini za zgled Koseskega kot pravičnega, domoljubnega in za naš narod velezaslužnega moža. Po cerkvenem opravilu pa so se zbrali častivci Koseskega pri njega rodnem domu; tam je govoril slavnostni govor dr. Fr. Detela, sam rojak mo-